

Mariusz Chamarczuk

Światowe Polonijne Spotkanie Intelektualistów, Ludzi Kultury i Sztuki : (Monachium, 24-28 października 2003 r.)

Seminare. Poszukiwania naukowe 20, 573-576

2004

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w bazylice św. Brygidy w Gdańsku o godz. 19³⁰. Uczestnicy mogli wysłuchać również tychże utworów na zakończenie Festiwalu w ramach tzw. koncertu finałowego (w sobotę o godz. 16⁰⁰). Wykonawcą kompozycji finałowych był jeden z najlepszych chórów kameralnych w Europie – *Schola Cantorum Gedanensis* pod dyrekcją Jana Łukaszewskiego. Koncert spotkał się z niezwykle dużym zainteresowaniem publiczności, która gromkimi brawami nagradzała każdą premierową kompozycję. Zapewne członkowie jury mieli nielatte zadanie wyłonienia spośród tylu znakomych utworów zwycięzcy. Skład jury przedstawiał się następująco: prof. Józef Świder (przewodniczący), prof. Eugeniusz Głowski, prof. Grzegorz Rubin, ks. dr Maciej Szczepankiewicz, ks. dr Stanisław Zięba oraz Daniel Ptach (sekretarz).

Nagrodę główną w wysokości 5000 PLN, ufundowaną przez metropolitę gdańskiego arcybiskupa Tadeusza Gocłowskiego i inspektora Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha ks. Jerzego Worka, przyznano Jakubowi Kawalewskiemu (godło *Profundis 22*) z Łodzi za kompozycję *Ave Maria* na chór mieszany. Ponadto wyróżnione zostały jeszcze trzy kompozycje w następującej kolejności: I wyróżnienie – utwór *Salve Regina* na chór mieszany, kompozytor – Bohdan Riemer z Bydgoszczy (godło *Juniperus*); II wyróżnienie – kompozycja *Angelus Domini* na chór mieszany, kompozytor – Michał Ossowski z Torunia; III wyróżnienie – utwór *Blagam! Weź mnie za rękę...* na chór mieszany, kompozytor – Radosław Janaszczak z Kalisza (godło *Timon*). Organizatorzy zapewnili, że w najbliższym czasie wszystkie utwory finałowe zostaną wydane drukiem wraz z płytą CD.

XV Międzynarodowy Festiwal Muzyki Religijnej im. ks. Stanisława Ormińskiego zakończyła w sobotę wieczorem uroczysta msza św., której przewodniczył oraz wygłosił okolicznościową homilię metropolita archidiecezji gdańskiej arcybiskup Tadeusz Gocłowski. W liturgii brał również udział inspektor Salezjańskiej Prowincji św. Wojciecha, ks. Jerzy Worek, który wraz z arcybiskupem Metropolita Gdańskim, obok innych wspomnianych wyżej instytucji, patronuje tej artystycznej imprezie. Po mszy św. odbyło się oficjalne ogłoszenie wyników wszystkich konkursów, rozdanie nagród i dyplomów uczestnictwa oraz tradycyjny koncert laureatów.

Zarówno członkowie jury, wykonawcy, goście oraz publiczność bardzo wysoko ocenili XV edycję Festiwalu, podkreślając doskonałą organizację trzydniowej imprezy oraz klimat serdeczności i gościnności gospodarzy – księży salezjanów – na czele z proboszczem parafii i dyrektorem wspólnoty zakonnej, ks. Januszem Zdolskim.

ks. Krzysztof Niegowski SDB

ŚWIATOWE POLONIJNE SPOTKANIE INTELEKTUALISTÓW, LUDZI KULTURY I SZTUKI

(Monachium, 24–28 października 2003 r.)

Kolejne, Trzecie Światowe Polonijne Spotkanie Intelktualistów, Ludzi Kultury i Sztuki od 24 do 28 października 2003 r., tym razem, po Cannes i Barcelonie, odbyło się w stolicy Bawarii – Monachium. Organizatorem spotkań jest Instytut Badań nad Kulturą Polonijną (IBNKP), prowadzony przez ks. Czesława Nowaka, mający swoje przedstawicielstwa w Augsburgu, Paryżu i Sztokholmie. Temat spotkania: *Polacy w świecie i ich*

działa był ukłonem wobec naszych rodaków, którzy znalazłszy się z różnych przyczyn poza granicami ojczyzny, potrafili realizować życiowe plany, osiągając szczególne miejsce w środowiskach i kulturach pobytu. Spotkanie w Monachium, będące także hołdem wobec Jana Pawła II w 25. rocznicę jego pontyfikatu, można podzielić na cztery nurty „splatające” się nawzajem: naukowy, kulturalny, religijny i towarzyski.

Sesja naukowa rozpoczęła się w sobotę (godz. 9³⁰–12⁰⁰). Uroczystego jej otwarcia dokonał dyrektor IBNKP ks. Czesław Nowak. O przewodniczenie pierwszej sesji został poproszony prof. dr hab. Adam Dobroński. Tematyka referatów w pierwszej części sesji była następująca: ks. dr Ryszard Iwan, IBNKP – Augsburg, *Wizja integracji Europy w nauczaniu Jana Pawła II. Perspektywy i zagrożenia*, ks. dr Władysław Zarębczan, Instytut Badań Biograficznych – Watykan, *Polscy duchowni i świeccy u boku Jana Pawła II*, prof. dr Mieczysław Tłaga – Brazylia, *Polacy w rejonie Cidade Ocidental*, bp Stanisław Padewski, ordynariusz charkowsko-zaporoski – Ukraina, *Oddziaływanie duchowieństwa na rozwój kultury chrześcijańskiej i tradycji polskich na terenach postsowieckich*, prof. dr hab. Hanna Rusek, Uniwersytet Śląski, czeski Cieszyn, Zaolzie – Czechy, *Polacy na Zaolziu i ich kultura artystyczna*, prof. dr hab. Bernard Woltman, Instytut Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp., *Rozwój organizacyjny sokolstwa polonijnego w latach 1887–1939 (najstarszego i najbardziej powszechnego polskiego ruchu gimnastycznego na obczyźnie)*, ks. dr Józef Grzywaczewski, Seminarium Polskie w Paryżu, *Działalność Polaków we Francji w zakresie nauk kościelnych*. Kowalski, Milik, Woliński, ks. dr Mariusz Chamarczuk SDB, PMK, IBNKP – Sztokholm, *Główne nurty życia społecznego i kulturalnego współczesnej Polonii szwedzkiej i jej wybitne osobowości*. Pierwszą sesję zakończył komunikat Prezesa Kongresu Polonii Kanadyjskiej z Alberty – Kanada, dr Jarosława Nowinki.

Druga sesja odbyła się w godz. 12³⁰–15⁰⁰, przewodniczyła obradom prof. Halina Rusek. Tematyka była następująca: bp prof. dr hab. Jan Kopiec – Opole, *Opolanin w służbie Ewangelii dla świata arabskiego*, dr hab. Tomasz Jurek, Instytut Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp., *Światowe Sejmiki Działaczy Polonijnych Polskiego Komitetu Olimpijskiego (1969–2001)*, mgr Jerzy Drożdż, naczelnik Wydziału Europy Środkowej i Południowo-Wschodniej MSZ, *Dr Ludwigo Biskupski. Adampolanin, uczony, profesor akademicki, wybitny przedstawiciel Polonii nad Bosforem*, dr Małgorzata Okupnik, Wyższa Szkoła Umiejętności Społecznych – Poznań, *Polacy poza Polską we wspomnieniach żeglarki Krystyny Chojnowskiej-Liskiewicz*, ks. dr Stanisław Zimniak SDB, Archiwum Generalne Towarzystwa Salezjańskiego – Rzym, *Wkład prymasa Agusta Hlonda w rozwój salezjanów w Europie środkowej (1900–1922)*, dr Maria Kalczyńska, Instytut Śląski – Opole, *Wilnianie w Niemczech. Ich działalność twórcza i naukowa*, mgr Aleksy Suchomłynow, Berdiańsk – Ukraina, *Działalność polskich organizacji na Wschodzie w kontekście odrodzenia religijnego*, ks. dr Adam Romejko, Uniwersytet w Innsbrucku, *Ksiądz Józef Niewiadomski: współtwórca teologii dramatycznej na uniwersytecie w Innsbrucku*. Drugą część sesji zakończył dr Wiesław Piechocki z Lichtensteinu, przedstawił komunikat o „Nowym Kurierze” – największym dwutygodniku dla Polonii w Kanadzie, a związane go podsumowanie sesji dokonał prof. dr hab. Tadeusz Radzik z UMCS w Lublinie.

Dalszy ciąg naukowego nurtu spotkania odbył się w poniedziałek 27 października, w godz. 9³⁰–14⁰⁰, prowadzony był przez prof. dr hab. Reginę Rentz i obejmował następujące referaty: dr hab. Leonarda Nowaka, Instytut Kultury Fizycznej w Gorzowie Wlkp., *Polonijne igrzyska sportowe 1934–2003*, ks. prof. dr Herkulana Wróbla, Polska Misja Katolicka – Argentyna, *Ksiądz Andrzej Gawędzki i o. Andrzej Smoleń OFM*, prof. dr hab. Elżbiecie Anny Treli-Mazur – Belgia, *Prasa katolicka w Belgii w okresie powojennym*, dr Elżbie-

ty Michalik, UMCS – Lublin, *Adam Heymowski i Czesław Ślania*, ks. mgr Henryka Krużewskiego, Polska Misja Katolicka – Luksemburg, *Polonia w Luksemburgu w przededniu wejścia Polski do Unii Europejskiej – ich sukcesy i pytania*, dr Joanny Leskiej-Słęzak – Holandia, *Polacy w Holandii. Przeszłość i teraźniejszość*, mgr Iwony Małeckiej – Barcelona, *Polacy w Katalonii*, mgr Grażyny Opińskiej – Saragossa, *Polacy w Hiszpanii*.

Drugą część ostatniej sesji naukowej stanowiły prezentacje publikacji. Sesji tej przewodniczyła dr Maria Kalczyńska. Prezentowano następujące pozycje: mjr pilot Stanisław Wujastyk, Malta-Monachium – własne publikacje, dr Jadwiga Dąbrowska, Paryż – Wydawnictwa Editions „Casimir le Grand” oraz miesięcznik „Teczka”, Agata Kalinowska-Bouvy, prezes APAJTE, Paryż – Działalność Stowarzyszenia APAJTE w Paryżu, prof. dr hab. Jan Lewandowski, UMCS – Lublin, *Historia Estonii*, red. Ewa Prządka, Polskie Radio – Warszawa, „Testimonianze – Świadectwa I-II” (Rzym 2002), prof. dr hab. Edward Olszewski, UMCS – Lublin, *Polonia Skandynawska* – książki, mgr inż. Jan Łosowski, Paryż – własne projekty w TVP.

Naukowy charakter spotkania ubogacony został wyjątkowym wydarzeniem kulturalnym w sobotę 25 października. W auli Uniwersytetu Monachijskiego o godz. 19⁰⁰ odbył się koncert dedykowany Ojcu Świętemu Janowi Pawłowi II z okazji jubileuszu 25-lecia pontyfikatu. Podczas koncertu złożono podziękowanie arcybiskupowi Szczepanowi Wesołemu, opiekunowi Polskiego Wychodźstwa, za jego wieloletnią posługę na rzecz Polonii oraz złożono na jego ręce, po raz pierwszy, odznaczenie-statuetę „Złoty Laur Polonii”. Koncert prowadziła prezenterka TV Polonia Agata Konarska. Program był następujący: Małgorzata Zygmianiak (Barcelona) – śpiew, Jan Sebastian Bach – *Pfingstkantate*, Karol Szymanowski: *Król Roger*, *Pieśń Roksany* z II aktu, Giacomo Puccini: *Jaskółka* i *Canzone di Doretta*, Johann Strauss: *Zemsta nietoperza* – *Czardasz Rozalindy* z II aktu; Joanna Liberadzka (Monachium) – harfa i Łukasz Długosz (Freiburg) – flet, J. S. Bach, *Sonata C-dur*, BWV 1033, Mariusz Borowiec (Salzburg) – fortepian, I. J. Paderewski, *Krakowiak fantastyczny H-dur*, op. 14 nr 6, *Legenda*, op. 16 nr 1, *Menuet*, op. 14 nr 1, *Barkarola*, op. 10 nr 4, *Polonez H-dur*, Łukasz Długosz – flet, Francois Borne, *Fantazja „Carmen”*, Torn Takemitsu – *Voice*, Mariusz Borowiec – fortepian i Łukasz Długosz – flet, Francis Poulenc, *Sonata na flet i fortepian*, części: *Allegro malinconico*, *Cantilena*, *Presto giocoso*.

Po przerwie: Adam Krużel (Ratyżbona) – śpiew, G. Verdi – Aria ojca Germont z opery *Traviata*, S. Moniuszko – *O Władco świata*, ks. Zukowski (do słów J. Słowackiego) – Modlitwa Bogu-Rodzica, G. Verdi – *Arioso Rodrigo* z opery *Don Carlo*, Justyna Piękoś, Maria Etsuko (Neuss) – fortepian, C. Debussy – *La soiree dans Grenada* z cyklu *Estampes*, F. Chopin – *Barcarolle Fis-dur* op. 60 scherzo, Justyna Piękoś, Maria Etsuko – skrzypce i Wiesław Piękoś (Neuss) – fortepian, H. Wieniawski – *Legende* op. 17, Wiesław Piękoś – fortepian, J. Zarębski – *Grande Polonaise Fis-dur* op. 6, I. J. Paderewski – *Nocturn w B-Dur* op. 16 nr 4, F. Chopin – *Polonais As-dur* op. 53.

Ponieważ spotkanie miało także charakter religijny, nie mogło zabraknąć w niedzielę mszy świętej w intencji Ojca Świętego Jana Pawła II z okazji jubileuszu 25-lecia pontyfikatu. Uroczysta liturgia sprawowana była w kościele św. Barbary przez obecnych na spotkaniu biskupów i księży, pod przewodnictwem arcybiskupa Szczepana Wesołego, z udziałem licznie zebranej miejscowej Polonii. Następnie chętni mieli okazję zwiedzenia Monachium.

Niedzielę zakończyło spotkanie w Polskim Centrum Kultury o godz. 17³⁰, gdzie prezentowana była wystawa pt.: *Pielgrzymki Ojca Świętego do Polski, skrótna dokumentacja filatelistyczna i wybrane obiekty pamiątkowe* (ze zbiorów Krystyny i Jana Olszówków z Monachium).

Spotkania organizowane przez Instytut Badań nad Kulturą Polonijną w Monachium wpisują się ważną kartą w wydarzenia naukowe i kulturalne w Europie, ukazują bogactwo osób i wydarzeń w życiu Polaków poza granicami rodzinnego kraju. Są miejscem poszukiwań naukowych, prezentacji owoców badań, ubogającą kulturalnie i budującą nowy pomost między cennymi osobowościami emigracji polskiej.

ks. Mariusz Chamarczuk SDB

Chrześcijaństwo w dialogu kultur na ziemiach Rzeczypospolitej. Materiały Międzynarodowego Kongresu, Lublin, 24–26 września 2002 r., red. S. Wilk, Wydawnictwo KUL, Lublin 2003, ss. 652.

Książka *Chrześcijaństwo w dialogu kultur na ziemiach Rzeczypospolitej* pod redakcją ks. Stanisława Wilka SDB wydana w Lublinie 2003 r. stanowi dokumentację Międzynarodowego Kongresu, który odbył się w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim od 24 do 26 września 2002 r. Była to już kolejna naukowa inicjatywa lubelskiej uczelni dotycząca analizy procesów narodowych, kulturowych, społecznych i religijnych na ziemiach dawnej Rzeczypospolitej oraz szerzej w Europie Środkowowschodniej¹. Wrześniowy Kongres zgromadził specjalistów z wielu dziedzin i krajów. Obecni byli historycy, filozofowie, teologowie, filologowie, socjologowie i historycy sztuki z Polski, Rosji, Litwy, Białorusi, Ukrainy, Słowacji, Izraela, Stanów Zjednoczonych i Kanady. Zgromadzeni pragnęli wy dobyć z kart polskiej historii doświadczenie spotkania i dialogu wielu religii, narodów i kultur współżyjących w ramach jednego organizmu państwa polskiego. Nie ograniczało się to jedynie do tolerancyjnego współistnienia, co wobec religijnych konfliktów nowożytniej Europy Zachodniej nie pozostawało bez znaczenia i jest godne podkreślenia, ale owocowało zaangażowaniem we współtworzenie polskiej republiki – Ojczyzny wielu narodów. Polską rzeczywistość społeczno-polityczną, gospodarczą i kulturalną tworzyli katolicy, prawosławni, protestanci, żydzi i mahometanie, by wspomnieć tylko o najważniejszych grupach wyznaniowych, co ukazuje złożoność religijną i jednocześnie bogactwo ziem Rzeczypospolitej. Zamiarem zaproszonych prelegentów nie było przedstawienie polskiej rzeczywistości w idyllicznych barwach. W duchu historycznej rzetelności nie unikano poruszania spraw trudnych, mówiono więc o konfliktach i wzajemnych nieporozumieniach, ale jednocześnie zauważano, iż żaden skrawek europejskiego kontynentu nie był świadkiem tylu pojednawczych dążeń i unii. Polskie doświadczenie dialogu kultur jest z pewnością oryginalnym i specyficznym wkładem w dziedzictwo chrześcijańskiej Europy. Wyrosło ono z pełnego autentyzmu odczytania i wcielania w praktykę życia nie tylko

---

¹ W 1991 r. odbył się w Lublinie Międzynarodowy Kongres Teologiczny Europy Środkowo-Wschodniej. Dokumentację tego wydarzenia stanowi publikacja: *Świadectwa Kościoła katolickiego w systemie totalitarnym Europy Środkowo-Wschodniej. Księga Kongresu Teologicznego Europy Środkowo-Wschodniej*, red. J. Nagórny, Lublin 1994. W 2000 r. miał miejsce Międzynarodowy Kongres Kultury Chrześcijańskiej, którego dokumentacja została opublikowana w tomie: *Sacrum i kultura: chrześcijańskie korzenie przyszłości. Materiały Kongresu Kultury Chrześcijańskiej*, red. R. Rubinkiewicz, S. Zięba, Lublin 2000. W maju 2002 r. zorganizowano II Międzynarodową Konferencję nt. *Więksi i mniejsi prorocy Europy Środkowo-Wschodniej XX w.*